

ד. שלא ידע איזה נס גדול יותר אם מפלת המון העמלקי גדולה נקמה שנתנה בין שני שמות (כברכות לג.) או הנס של הצלת מרדכי (הגר"א - ובענין **כתב הש"י**).
ה. מהפסוק בימים ההם גדל המלך את המן עד ויתלו את המן יש ע' פסוקים היינו בגימטריא ע' וזהו נכנס יין יצא סוד ששניהם גימטריא ע', וזהו שאינו יודע על ידי יינו ששטה דמתחלת ארור המן היינו שגדלו המלך עד ויתלו את המן, שמשם נהיה

(דף נו) וכן כתב הדרכי משה (ריש סי' תרצ"ה), וכן הרש"ש מדיליה (מגילה ז.), ומרנא החת"ס הביא כן משמיה דרביה הגאון ר' נתן אדלר (דפוסון היה להם שקטע אחד היה מסתיים בארור המן וקטע השני בברוך מרדכי ומתוך היין אפשר להתבלבל בין הקטעים.
ב. שלא ידע לחשב גימטריא שלהם ששניהם בגימטריא תק"ב (מג"א סי' תרצ"ה).
ג. שלא ידע מה תחלה אי ארור המן או ברוך מרדכי (חכמת מנוח- מגילה ז:).

משום מדומע, מ"מ משום גדל אסור עד שירים, ומיהו י"ל דמשום איסור גדל לא מיקרי מתקן דהכי נימא דב' שותפים אינם רשאים לחלק ביניהם בשבת, ובגוף דברי השאגת אריה יעו' במהרי"ץ חיות כאן שהרחיב בזה.

האם בכל בשר שייך לומר דחזי לאכלו חי
(ע"ב) **חזי לי לאומצא - כתב רש"י** דיש בני אדם שדעתם יפה ואוכלים בשר חי, הרי מדברי רש"י דבכל מיני בשר ישנם בני אדם שאוכלים אותם חי, והנה הרשב"א (לעיל דף קכ"ח) התקשה על רש"י שם שכתב דדוקא בבשר אוזא חזי לאומצא ודייק מדברי רש"י הא דאמרין חזי לאומצא הוא דווקא בבשר אוזים, והוכיח שם להדיא דאפילו בשר אסורין חזי לאומצא, ומכאן מפורש להדיא דאף לשיטת רש"י אפילו בשר כל בשר נמי ס"ל לרש"י דראוי לאכול אותו חי, וראיתי ביד דוד שרצה לתרץ דלא ליהוי כסנתרא, ד"ל דלעיל איירי רש"י בבח בני אדם ולכן קאמר דרק בבשר אוזא חזי לאומצא, משא"כ ס"ל דבר רש"י, רק לאנשים שדעתם יפה ולהם איה"מ דחזי לאומצא אף שאר כל בשר, ויובן היטב דקדוקו של רש"י לומר שיש בני אדם שדעתם יפה.

דף קמ"ג
האם קיי"ל דמאכל הראוי לאדם אינו ראוי לבהמה

עושה אדם כל צורכו בפת- אולם זה פלוגתא גדולה דעושה כל צרכיו לעצמו אולם האם מותר לו לתת את הראוי לאדם לאכול לבהמה יעו' תענית (כ), ויעו' **במג"א** (סי' קע"א סק"א) דאסור לתת משום ביזוי אוכלים **וכדברי רש"י** (בתענית שם) דמהזי כבועט בטובה שהשפיע הקב"ה בעולם, ועל אף **שהתוס'** (יבמות סו:) כתבו דאיכא איסורא בכה"ג רק בתרומה ומשום הפסד תרומה דמשמע מזה דבחולין ליכא איסורא בזה, והנה **החיד"א** (בפתח עיניים לסוס' תענית) כתב דמה שהשמיטו הפוסקים האי דינא כדברי הט"ו, היינו מטעם דאמרו תענית שם ולשדיה לבהמה ומשני קסבר מאכל אדם אין מאכילין לבהמה ומדאמר רק לישאר דקסבר הרי דלא קיי"ל כן להלכה, וכן כתב **בשו"ת שואל ומשיב** (מהדו"ת ח"ב סי' ע"ב) הוכחה זו דלא קיי"ל להלכה דהראוי לאדם אינו ראוי לבהמה, וכ"כ **בזכור לאברהם** (ח"ג או"ח סי' מ').

דין הצלה מדליקה באוכל ובכתבי הקודש

(ע"ב) **חבית שנשררה מצילין הימנה כ' סעודות- חידש בשו"ת שבות יעקב** (ח"ג סי' ט"ז) דלהלכה מותר להציל ע"י עכ"ם, כי היכי דהתירו גבי דליקה, ומה דלא כתבו בש"ס ובפוסקים היתר זו שסמכו על מה שכתבו לענין דליקה לעיל סי' של"ד, ומענין לענין **באוות ענין** ידוע מאי דפסקין (לעיל של"ד סעיף י"ג) דיש שאומרים שאין מצילין מגילת אסור כיון דאין בה הזכרה של הקב"ה לכן אינה כתובה אשורית על העור ובדין אין בה משום קדושה, ו**במשנה בורה** (שם ס"ק ל"ט) הביא מדברי **המג"א** שזה דווקא בזמנא, שאם לא הייתה כתובה כהלכתה היה אסור להם ללמוד בזה, כיון דלא יתן לכתוב, אבל האידינא דמשום עת לעשות לה' הפרו תורתך ולומדים בזה ג"כ, מותר להצילה מפני הדליקה ככל כתבי הקודש.

קודם השבת, ונילוש החרדל רק מהתמצית של הלחות, ומותר בין ביד בין בכלי דאין זהו דין גיבול, שדרך הגיבול בחרדל ע"י כוח וכאן הוא מערב בנתח, ואפי' בלילה עבה התירו היכן שאינו עושה בכוח, ויעו"ש שמה שנילוש מתמצית הליחה הוא חידוש גדול ודוחק גדול, אלא ע"כ י"ל שבדאי רק אם היה נילוש מבעוד יום, לכן התירו בכה"ג בשבת דעתה כבר לאו לישה הוא. ויעו' **בחידושי הגר"א** שגרס במקום בכוח בכ"ף והיינו שבכ"ף הוא הדרך של הלישה בכוח.

הוריד מהשולחן העצמות

(ע"ב) **כישתא דירקא אי חזי למאכל בהמה שרי לטלטלו**- ונפסק כן להלכה גם בדין בשר ועצמות (סי' ש"ח סעיף י"ז) שעצמות הראויים לכלבים וכליפות הראויות למאכל בהמה, מותר להעבירם מעל גבי השולחן בשבת, וכתבו האחרונים **יעו' במג"א** (שם) דהחידוש הוא דאפי' הם נתפרקו הבשר מעל העצמות רק בשבת ואזי בבין השמשות עוד לא היה מוכן לכלבים, עכ"ז התירו, וראיתי **בשער הציון** (שם ס"ב) לכתב דכן דעת כל הפוסקים להתיר, ורק להניי שטיות לקמן סי' תצ"ה ס"ד בהגה"ה שחששו לענין נולד יש להחמיר.

דף קמ"א
אשווי גומות בביהמ"ק

דילמא אתי לאשווי גומות- והנה בדין אשווי גומות למדנו דאסור לנקות הבית בזמניהם שהיה עשוי בעפר דאתי לאשווי גומות, ויעו' **בקרוב נתנאל** (פ"י דשבת) דזה דווקא היכן שחלקם מרוצפים וחלקם אינם מרוצפים ואזי יש לגזור המרוצף אטו שאינו מרוצף, אולם אם כל הבתים שם מרוצפים מותר דליכא למיזגר בכה"ג. אולם **במשבצות זהב** (סי' של"ז ס"ב) החמיר אפי' בכה"ג דיש עוד טעם לאסור אפי' במרוצף והיינו מטעם שיש איסור חשש אשווי גומות בין הרובדים של הריצוף, וכדמות ראה לדבריו הביא המהרש"ם **בדעת תורה** (שם ס"ב) מהא שכתבו התוס' (פסחים סה. ד"ה המכבד) בזה שהיו הכהנים מכבדים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים שהטעם דהוי שלא ברצון חכמים, כיון שהיה גומות בין רובד לרובד, וציון **דבספר קני המנורה** גם כתב כן ולא עוד אלא שהביא שכן משמעות הרמ"א, אולם לבסוף הביא **דברי התוס'** (שבת צה.) דדוקא במים יש לאסור הדהה במים מפני בין הרובד, משא"כ כביבוד סתם ליכא איסורא.

דף קמ"ב
האם תיקון גזל מיקרי תיקון

ואמאי הא קמתקן- מפורסמים דברי **השאגת אריה** (סי' ס"ג) שהוכיח מכאן דאפילו מה דלא הוי רק דרבנן מיקרי תיקון, והא דהך העלאת מרובנן הו"ו ומה"ר אינו צריך להעלותו ועכ"ז פריך והא מתקן, הרי דבדרבנן נמי מתקן הוא, ויעו' **בשער המלך** (שביתת עשור פ"א ה"ג) הקשה לדעת **הרשב"א** (יבמות ק"ד) דבאיסורין דרבנן ספינן ליה לקטן בידים, איכ' אמאי אין מטלטלין טבל טבול דרבנן הא חזי לקטנים אלא שתי' **החקרי לב** (הל' שבת סי' שמי"א) דבטבל לבד האיסור בעצמו איכא איסור גדל, ואעפ"י שדעתו לשלם איכא איסורא כגונב ע"מ לשלם, ולפ"ז הכי נמי הכא אע"פ דאין אסור מה"ת

חמדת הדף

מסכת שבת קל"ט- קמ"ד

דף קל"ט
טלטול סידור בשבת ע"י קטן

וליתן ליה לתינוק אתי למיסרך- יעו' בתפארת ישראל (כפתיחה לסוס' עירובין) ונתפק אם מותר לתת לקטן פחות מבן ט' ספרים לטלטל דרך כרמלית להביאם לרה"ר, והביא ראה מדברי **הרשב"א** (יבמות ק"ד) דאיסור דרבנן ספינן ליה בידים, **ועוד טעם** להיתר דהוי לצורך מצוה כההיא דמתעסקים עם התינוק בשופר ושרי, אולם **בשו"ת הגרעק"א** (ח"א סי' ט"ו) חלק וס"ל דסתמא אסור, דהא כתב **הר"ן** (שבת ק"ט) דאף לדברי הרשב"א ספינן ליה רק לצורכו אולם לא לצרכינו ואדרבה מחינן ביה, ולכן אסור לתת לו סתם, ומה דקרי ליה מצוה היינו דווקא כשופר דהוי לצורך הרגילו וכצורכו הוא, אלא דיש להתיר לטלטל ע"י הקטן אם יטלטל לעצמו ויטרף עמו הגדול, ו**בשו"ת פרי יצחק** (ח"א סי' י"א) כתב דיש לדון בהיתר זה ד"ל דשאני תקיעת שופר דהיא גופה המצוה משא"כ נשיאת הסידור האם היא גופה הוי מצוה וא"כ לא שייך כאן כלל חינוך מצוה יעו' באריכות, ואפשר לומר דאיה"נ לגבי התפלה לא מיקרי מצוות חינוך אולם בעצם הדבר דרואה הקטן שהתירו לו לטלטל הסידור בכדי שיוכל להתפלל מתוכו גם זה הוא חינוך שהתפלה יהיה מתוך הספר.

פרטי דינים ביציאה עם ט"ק בשבת

(ע"ב) **היציא בטלית שאינה מצויצת בהלכתה בשבת חייב חטאת- יעו' בשו"ת התעוררות תשובה** (ח"ב סי' צ"ח) שנשאל באשה ההולכת בטלית קטן אם מותר לה לצאת עם זה בשבת, והעלה שם להלכה דכיון שלובשת זאת לשם מצוה נעשו נוי לבגד ומותר לצאת בהם בשבת וידועים דברי **המג"א** דברי ב"י (סי' י"א) דיש להתיר אף בלילה לצאת בט"ק אף שלילה לא זמן יציאת מהאי טעמא דנעשו נוי לבגד, ו**בכנה"ג** הביא בזה פלוגתת **הרי"ף** דאסור לצאת בשב"ק בלילה עם ט"ק דלאו זמן חיובא **והרדב"ז** התיר יעו' היטב בכנה"ג, ו**רש"י** כאן פירש דאם לית בה כלל יציאת מותר לצאת דהוי כבגד, אולם **בבאה"ט** (סי' י"ג סק"א) כתב דרק אם לא נשאר כדי עניבה אולם אם נשאר פחות מזה ליכא איסורא, אולם **הלבוש** (סי' שא"ס ל"א) כתב דדוקא אם לא נשאר כלל הרי דאפי' אם נשאר קצת והוא פחות מכדי עניבה ג"כ אסור, וכ"כ **באליה רבא** (שם סק"א), ויעו' **בכף החיים** (סי' י"ג סק"א) שכתב דיש להחמיר כדברי הלבוש.

דף קמ"ד
עשיית חרדל בשבת

חרדל שלשו מע"ש למחר רב אמר ממוחו בכלי ושמואל אמר ממוחו ביד- וכתב המשנה ברורה בדעת הרמב"ם דיש להתיר אפי' אם לא נתערב המים בע"ש בהחרדל

מדור זה נודב ע"י מוקיר רבנן אהוד יששכר הי"ו לע"נ בהירה בת בתיה

שאלה נ"ה- היכי תימציי בב' מקרים שהיה מגילה שיש להצילה מפני הדליקה בשבת, וכתובים שניהם שווה בשוה, ושויים הכל ביניהם, ועכ"ז באופן האחד יוכלו להציל מפני השריפה ובאופן השני לא יוכלו להציל?
שאלה נ"ו- מה הטעם שלא נזכר שמו של הקב"ה בכל קריאת המגילה?

פתרון לחידודא- גלין כ"ט פר' יתרו
שאלה נ"ג} היכן מצינו במי שיושבים שבעה כמות אביהם או אמם ובאחד הימים יפטר אחד מהיושבים מהאבילות ושאר בני המשפחה יהיו חייבים באבילות (ויש בזה גם חיילוק בין לבת)?

שאלה נ"ד} הא דאמרין טומאה הותרה בציבור האם בכל טומאות אמרינן כן?
נ"ג} כתב המחבר י"ד סי' קצ"ו דקטן שהגדיל בתוך ימי השבעה פטור מלשבת אבילות, וכתב בזה בשו"ת שיבת ציון (בן הנובי" סי' ס"א) ככוננת המתבר דאפי' להניי שטיות דיש לקטן חיוב אבילות כשהגיע לחינוך עכ"ז בהגיעו ליום י"ג שנה דיליה הוי כיו"ט גביה ונפטר מהאבילות, וזאת ועוד כתב דה"מ גבי בן דנתחייב עתה במצוות משא"כ בת איה"נ דחייבת להמשיך עליה דין האבילות כעד השתא.
נ"ד} כתב החיד"א בעין זוכר (מערכת ט' אות ח') בשם הרמב"ם פ"ד מהל' ביאת המקדש שפסק כהא דקיי"ל (פסחים סי' ס"ז) דדוקא בטומאת מת משא"כ בטומאת זבים ומצורע לא אמרינן טומאה הותרה בציבור.

מדור זה נכתב הרב שמעון בן בריינא והרב חיים ברוך יהודא בן הינדא שרה שליט"א

לחידודא